

Dnr: BTN-0947/2021

Riktlinjer för alkoholservice och försäljning av folköl

Godkända på byggnads- och tillståndsnämndens sammanträde den 24 januari 2022 § 9

Allmänt

Alkohollagstiftningen är i första hand en social skyddslagstiftning. I de fall alkoholpolitiska hänsyn ställs mot företagsekonomiska eller näringspolitiska bör de alkoholpolitiska hänsynen ha företräde. Det finns ingen generell ”rätt” att få serveringstillstånd. Skyddet för ungdomen går som en röd tråd genom den svenska alkohollagstiftningen.

Spritdrycker, vin, andra jästa alkoholdrycker och starköl får inte säljas till den som inte fyllt 20 år. Däremot får den som fyllt 18 år serveras dessa drycker på ett serveringsställe. Motiveringen till de olika åldersgränserna är att alkoholförtäringen på restaurang sker under ordnade former.

Av alkohollagen framgår att folköl inte får säljas till personer under 18 år. Även här finns ett skyddsintresse om att försöka motverka att barn och ungdomar får illa av alkohol.

Näringsidkare som i sin verksamhet säljer folköl ska anmäla detta till kommunen. De som bedriver försäljningen ska upprätta ett egenkontrollprogram för att säkerställa efterföljandet av lagen.

Informationsskyldighet

Enligt 8 kapitlet 9 § alkohollagen har kommunen en skyldighet att informera om vad som gäller enligt denna lag och anslutande författningar.

Riktlinje

Sundbybergs stad arbetar aktivt med att lämna information kring alkohollagen och anslutande författningar.

- Följande informationsfoldrar har tagits fram rörande serveringstillstånd: Utbildning i ansvarsfull alkoholserving, Alkohollagens regler, Serveringsansvarig personal, E-tjänst för serveringstillstånd, Tillståndsbervis. Dessa informationsfoldrar finns tillgängliga på stadens
- Varje tillståndshavare i Sundbybergs stad får en särskild s.k. tillståndspärm i anslutning till att ett serveringstillstånd meddelas. I tillståndspärmen finns tillståndsbervis och annan information som rör serveringstillståndet. I tillståndspärmen finns informationsfoldrar samlade. Tillsynspärmen distribueras digitalt i samband med utskick av beslut om serveringstillstånd och tillståndsbervis.
- Aktuella foldrar finns även att ladda ner på Sundbybergs hemsida www.sundbyberg.se/serveringstillstand. På hemsidan finns riktlinjerna för serveringstillstånd, information kring ansöknings- och tillsynsavgifter samt information kring handläggningstider.
- Årligen erbjuds samtliga tillståndshavare att delta i utbildning kring ansvarsfull alkoholserving. Utbildningen kan erbjudas digitalt.

- Ett särskilt krögarråd har bildats tillsammans med Polismyndigheten och ett antal krögare i kommunen. Sundbybergs Krögarråd träffas ett par gånger om året. Syftet är att få en dialog mellan krögarna och tillsynsmyndigheterna i kommunen. I Sundbybergs Krögarråd ingår även Stockholms brandförsvaret och kommunens näringslivsavdelning.
- Årligen anordnas en särskild tillståndsdag för tillståndshavarna i kommunen. Tillståndsdagen innehåller olika teman kring att bedriva verksamhet med serveringstillstånd. Tillståndsdagen ska ses som en erbjudan om utbildning för tillståndshavarna.

Handläggningstider vid ansökan

Enligt 5 § alkoholförordningen ska en kommun fatta beslut i ett ärende om serveringstillstånd inom fyra månader från det att en fullständig ansökan har kommit in till kommunen. Om det är nödvändigt på grund av utredningen får handläggningstiden förlängas med högst fyra månader. Kommunen ska informera sökanden om skälen för att handläggningstiden förlängs innan den ursprungliga tidsfristen har gått ut.

Riktlinje

I Sundbybergs stad är handläggningstiden för en ansökan om serveringstillstånd kortare än vad som finns angivet i alkoholförordningen. Så fort ansökan om serveringstillstånd är fullständig ska den förberedas för beslut. En ansökan är fullständig när sökanden har inkommit med efterfrågade uppgifter och handlingar. När en ansökan har bedömts vara fullständig skickas en underrättelse om detta till sökanden. När en sökande mottagit en sådan underrättelse börjar handläggningstiden att löpa.

Handläggningstider	Klart inom*
• Stadigvarande tillstånd (nytt)	3 månader
• Ägarskifte inom normaltiden (delegation)	2 månader
• Ändring i befintligt tillstånd (nämnd)	3 månader
• Ändring i befintligt tillstånd (delegation)	2 månader
• Tillfälligt tillstånd till allmänheten (nämnd)	2 månader
• Tillfälligt tillstånd till allmänheten (delegation)	1 månad
• Tillfälligt tillstånd till slutna sällskap	7 arbetsdagar
• Ansökan från konkursförvaltare	5 arbetsdagar
• Anmälan om catering att sälja alkoholdrycker	5 arbetsdagar

* Under förutsättning att sökanden medverkar i utredningen och kommer in med begärda handlingar.

Remissyttranden

Enligt 8 kapitlet 11 § alkohollagen ska kommunen hämta in yttrande från polismyndigheten vid en prövning av ett stadigvarande serveringstillstånd, såväl till allmänheten som till ett slutet sällskap.

Enligt 8 kapitlet 16 § alkohollagen ska de lokaler som används för stadigvarande servering vara brandsäkra. Brandsäkerheten kan också vara något som kommunen behöver beakta när den prövar en ansökan om tillfälligt serveringstillstånd.

Riktlinje

Polismyndighetens yttrande ska alltid väga tungt vid tillståndsgivningen. Polismyndigheten yttrar sig över ordnings- och säkerhet samt redovisar eventuella anmärkningar rörande vandel. Remiss till polismyndigheten sker vid alla stadigvarande ansökningar om serveringstillstånd (även stadigvarande ändringar) samt vid tillfälliga serveringstillstånd till allmänheten.

Vid ansökningar om nya serveringstillstånd och vid serveringstider efter klockan 01:00 sänds remiss till Stockholms brandförsvarsförbund. Förelägganden samt allvarliga anmärkningar rörande brandsäkerhet ska åtgärdas innan serveringstillstånd medges.

I samband med ansökan om serveringstillstånd genomförs en bedömning av lämpligheten av serveringstiden i lokalen. Vid serveringstider efter 01:00 sker alltid en internremiss på miljöenheten.

I ärenden om nytt serveringstillstånd, ägarskifte och anmälan om ändrade ägarförhållanden sänds alltid en remiss till Skatteverket. Skatteverket redovisar om sökandebolaget har några anmärkningar rörande betalning av skatter och avgifter samt noterar ifall skulder finns hos Kronofogdemyndigheten. Även de fysiska personerna kontrolleras och detsamma gäller för närstående bolag.

Finns brister gällande sökanden i remissvar från Skatteverket skall detta alltid kommuniceras till sökanden.

Sökanden ska inte ha aktuella skulder till det allmänna vid beslut om serveringstillstånd. Innan beslut fattas ska sökanden ha reglerat skulderna. I händelse av att skuld uppkommer efter det att ansökan beviljas men innan tillståndsbevis upprättas ska sökanden uppmanas att omgående reglera skulden till det allmänna. Förvaltningen följer därefter upp om skulden reglerats inom ramen för den inre tillsynen.

Ansökan om servering i lokaler som ligger i eller i omedelbar närhet till skolor, förskolor, fritidsgårdar eller annan ungdomsverksamhet behandlas mycket restriktivt. Vid nyetablering av restauranger med serveringstillstånd nära dessa lokaler bör särskild remiss sändas till berörd nämnd. Detsamma gäller om det

finns kännedom om att ett planerat serveringsställe ligger i omedelbar närhet till behandlingshem eller annat stödboende för missbrukare.

Kunskap i alkohollagstiftningen

Enligt 8 kap. 12 § alkohollagen ska sökanden genom att avlägga ett prov visa att han eller hon har de kunskaper om denna lag och anslutande föreskrifter som krävs för att på ett författningsenligt sätt utöva serveringsverksamheten.

I samband med en ansökan om serveringstillstånd ska minst hälften av ägarna eller övriga personer som kommunen bedömer har ett betydande inflytande över rörelsen avlägga ett kunskapsprov. Kunskapsprovet ska genomföras innan serveringstillstånd beviljas.

Om någon person med ett betydande inflytande byts ut i ett bolag som har serveringstillstånd ska detta anmälas till kommunen. Samma krav ställs då inte på att göra kunskapsprovet. Bolaget som har serveringstillstånd ska dock vara lämpligt och inneha kunskap kring alkohollagen.

Riktlinje

- Endast de som kommit in med ansökan/anmälan till kommunen kan bli föremål för att göra kunskapsprov.
- I samband med en anmälan om förändring i bolaget erbjuds ny sökanden att genomför kunskapsprovet om de inte kan styrka sina kunskaper.
- Det tas inte ut någon särskild avgift för de som genomför kunskapsprovet i kommunen. Kostnaden täcks upp av ansöknings- och anmälningsavgiften.
- Kunskapsprov erbjuds efter det att en ansökan har bedömts vara fullständig

Serveringslokaler

Enligt 8 kapitlet 14 § alkohollagen ska ett serveringstillstånd avse ett visst avgränsat utrymme som disponeras av tillståndshavaren.

Särskilt tillstånd kan dock meddelas för flera tillståndshavare att utnyttja ett gemensamt serveringsutrymme. Om så har skett ska varje tillståndshavare svara för ordning och nykterhet inom serveringsutrymmet samt för att vad som i övrigt gäller enligt denna lag iakttas under den tid han eller hon bedriver servering där.

Enligt 8 kapitlet 16 § alkohollagen ska lokalen med stadigvarande serveringstillstånd vara lämplig ur brandsäkerhetssynpunkt.

Riktlinje

- Innan ett stadigvarande serveringstillstånd beviljas ska lokalen besökas.
- Serveringstillstånd meddelas inte en lokal som är olämpliga ur brand-säkerhetssynpunkt. Yttrande från Stockholms brandförsvarsförbund ska väga tungt i ett sådant ärende.
- Inga serveringstillstånd medges i skollokaler/fritidslokaler under den tid då barn och ungdomar vistas där.
- Flera tillståndshavare kan gemensamt ansöka om att få utnyttja ett gemensamt serveringsutrymme. Ett sådant gemensamt serveringsutrymme inom- eller utomhus ska vara överblickbart av samtliga berörda tillståndshavare. Vid misskötsamhet återkallas tillståndet för det gemensamma utrymmet och var och en av tillståndshavarna kan sedan ansöka om ett eget serveringsområde.
- Med uteservering avses ett avgränsat utrymme utomhus. Uteserveringen ska vara överblickbar och ligga i anslutning till de egentliga serveringslokalerna. Uteserveringen ska ha bord och stolar så att gästerna ska kunna sitta och äta.
- Stadigvarande serveringstillstånd på idrottsanläggningar kan beviljas efter en särskild prövning av lämpligheten. Serveringen ska ligga avskild från idrottsutövandet och serveringsytan ska vara tydligt avgränsad. Alkoholservering på läktare till sportarena beviljas inte.
- Serveringstillstånd medges inte i lokaler där den huvudsakliga inriktningen är att bedriva livsmedelsbutik. För serveringstillstånd ska medges ska restaurangverksamheten vara den större delen av verksamheten i lokalen.
- För att förtydliga vilket serveringsområde som gäller ska sökanden i samband med ansökan om serveringstillstånd komma in med en ritning av lokalen. På ritningen ska sökanden markera särskilt var serveringen kommer att bedrivas. Ritningen dateras och datum anges på tillståndsbeviset.

Serveringstider

Bestämmelsen i 8 kapitlet 19 § alkohollagen om serveringstider syftar främst till att motverka olägenheter som onykterhet och oordning. Bestämmelsen om serveringstider är en viktig del av den svenska alkoholpolitiken, och social hänsyn ska därför gå före affärsmässiga eller konkurrensmässiga hänsyn. Att en konkurrerande restaurang redan har fått längre serveringstid behöver därför inte motivera bifall till en annan ansökan. När kommunen prövar en restaurangs serveringstid ska man beakta om serveringstiden kan medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet, eller om den kan innebära särskild risk för människors hälsa. Skyddet för människors hälsa och intresset av att upprätthålla

ordning, nykterhet och säkerhet ska alltså stå i förgrunden när kommunen prövar sena serveringstider.

Musik från verksamheter, som t.ex. restauranger, kan ge upphov till störande buller i bostäder. Musik innehåller ofta lågfrekvent bas ljud. Det lågfrekventa basljudet sprider sig lätt långa sträckor i en fastighet och kan därför upplevas som störande av många. Boende som utsätts för musikbuller kan bli störda vid relativt låga ljudnivåer. Socialstyrelsen har gett ut allmänna råd om buller, av dessa framgår riktvärden för som tillämpas vid bedömning av om olägenhet för människors hälsa föreligger.

Enligt alkohollagen är den så kallade normaltiden 11:00 – 01:00. Kommunen kan besluta om andra tider. Huvudregeln är att serveringstillstånd beviljas inom normaltiden.

Riktlinje

- Ansökningar om stadigvarande serveringstid efter normaltiden remitteras alltid till brandmyndigheten och polismyndigheten.
- Senare serveringstid än till klockan 01:00 medges inte i bostadshus eller i störningskänsliga områden där det finns särskild risk för olägenheter och risk för människors hälsa.
- Stadigvarande serveringstid efter normaltiden kan medges först efter det att sökanden utan anmärkningar bedrivit verksamheten med sökt serveringstid under en provotid. Provotiden är normalt under ett år. Serveringstiden medges efter en bedömning med hänsyn till ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa.
- Sökanden ska senast två månader innan en provotid går ut komma in med en ansökan om stadigvarande serveringstid. Inkommer inte ansökan gäller grundtiden för serveringstillståndet. Detsamma gäller om hela serveringstillståndet meddelats med provotid.
- För att tillstyrka en serveringstid efter klockan 01:00 (även vid provotid) ska sökanden upprätta en särskild alkoholpolicy för verksamheten. Policyn ska innehålla uppgifter om hur den tänka serveringen ska bedrivas, vilka åtgärder som vidtas i händelse av att problem uppdagas.
- Serveringstider efter 01:00 meddelas med ett villkor om att samtlig serveringsansvarig personal ska genomgå kurs i ansvarsfull alkoholservering eller motsvarande.

Kursen är uppdelad på två dagar och innehåller grunderna i alkohollagen, medicinska skadeeffekter av alkohol, narkotika på krogen samt en del

praktiska övningar. Varje deltagare får ett särskilt intyg på att de genomfört utbildningen. Utbildningen anordnas av flera kommuner i länet. I Sundbyberg anordnas utbildningen årligen.

- Serveringstider efter 01:00 till allmänheten meddelas med särskilt villkor om att förordnade ordningsvakter ska tjänstgöra i lokalen. Normalt gäller att minst två förordnade ordningsvakter ska tjänstgöra från klocka 22:00 till dess att samtliga gäster lämnat lokalen. Avvikelse från detta kan meddelas om behovet av ordningsvakt är mer begränsat. Polismyndighetens bedömning av antal förordnade ordningsvakter ska väga tungt vid tillståndsprövningen.
- Vid serveringstider efter klockan 01:00 ska kommunen överväga att meddela ett särskilt villkor om att metalldetektor ska användas vid inpassering till lokalen. Detta gäller särskilt vid större nöjesinriktade etableringar.
- Tillfälligt förlängd serveringstid senare än 01:00 beviljas maximalt åtta gånger per år för respektive tillståndshavare. Finns aktuella klagomål från boende eller att det är en uppenbar risk för störningar till närboende medges inte utökade serveringstider.
- Serveringstiden på uteserveringarna i Sundbyberg beviljas normalt till klockan 23:00. Utrymningstiden för uteserveringen meddelas i samband med beslut som ett särskilt villkor. Är det samma serveringstid inne i restaurangen som på uteserveringen behövs dock inget särskilt villkor.
- Varje ansökan om serveringstillstånd behandlas individuellt. Det kan innebära att serveringstid inte medges lika länge som andra restauranger i området eller, vid ägarskifte, inte lika sent som tidigare tillståndshavare hade rätt att servera.
- I serveringslokaler som används vid cateringverksamhet ska serveringen avslutas senast klockan 01:00.
- Verksamhetsutövaren/tillståndshavaren ansvarar för att ljudnivåerna i lokalen inte är störande för närboende. Detta innebär bland annat att högtalarförstärkt levande musik inte ska spelas i bostadshus. För nya serveringstillstånd med serveringstid efter klockan 23:00 i bostadshus ska ljudmätning bifogas till ansökan. Ljudmätningen ska vara fackmannamässigt utförd och klara riktvärdena i Folkhälsomyndighetens allmänna råd om buller.

Tillfälliga tillstånd

Enligt 8 kapitlet 2 § alkohollagen kan ett tillfälligt serveringstillstånd meddelas för servering till allmänheten eller slutet sällskap. Tillståndet kan avse en enstaka tidsperiod eller ett enstaka tillfälle.

Riktlinje

- Stor återhållsamhet gäller för serveringstillstånd i samband med arrangemang som riktar sig till ungdomar under 20 år.

Allmänheten

- Tillfälligt serveringstillstånd till allmänheten medges när serveringen ingår i ett betydande och seriöst evenemang som pågår under en dag eller under en enstaka tidsperiod. Evenemanget ska inte ha som huvudpunkt att servera alkohol utan alkoholdryckerna ska vara ett komplement till den mat som serveras i samband med evenemanget. Serveringstid senare än till klockan 01:00 medges inte.
- Minst tre lagade eller tillredda maträtter ska finnas för servering under hela serveringstiden.
- Vid tillståndsprövningen ska övervägas om särskilt villkor ska meddelas om förordnade ordningsvakter ska tjänstgöra vid serveringen. Vid bedömning av antal förordnade ordningsvakter ska alltid polismyndighetens yttrande tillmätas stor betydelse.
- Vid tillfälliga serveringstillstånd till allmänheten sänds alltid remiss till polismyndigheten för bedömning av vandel och bedömning av ordning och säkerhet.
- Sökanden ska genomföra kunskapsprov i alkohollagen om de inte är undantagna från detta i föreskrift från Folkhälsomyndigheten (FoHMFS 2014:7)
- Sökanden ska komma in med särskilt avtal som bekräftar att sökanden har markdisposition om serveringen ska bedrivas utomhus i tält eller motsvarande. Ska servering bedrivas inomhus ska dispositionsrätten styrkas till lokalen.

Slutna sällskap

- En ansökan om servering till slutet sällskap får omfatta högst tre tillfällen vid samma ansökningstillfälle.

- Serveringstillstånd beviljas endast om någon form av lagad eller tillredd mat kommer tillhandahållas vid evenemanget.
- Tillfälligt serveringstillstånd för slutet sällskap i en och samma lokal medges max åtta gånger under ett år därefter ska ansökan om stadigvarande serveringstillstånd inlämnas.

Övrigt angående serveringstillstånd

Matservering är ett grundläggande krav för serveringstillstånd. Enligt 8 kap. 15 § alkohollagen får matutbudet efter klockan 23:00 begränsas till ett fåtal enklare rätter.

Riktlinje

Ansökningar som visar att sökanden enbart avser att påbörja serveringen på sen kvällstid efter 23:00 för att därmed inte behöva servera mer omfattande meny beviljas normalt inte.

Tillsyn av restauranger med serveringstillstånd

Enligt 9 kap 2 § Alkohollagen framgår att Kommunen och Polismyndigheten har tillsyn över efterlevnaden av de bestämmelser som gäller för servering av alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat.

Kommunen skall upprätta en tillsynsplan.

Riktlinje

Förebyggande tillsyn är kommunens arbete med information och utbildning. I Sundbyberg tillhandahålls utbildning ansvarsfull alkoholservering. Särskild informationsfolder har tagits fram till de som har serveringstillstånd. Särskild information lämnas även vid expediering av tillståndsbrev. Sundbybergs Krögarråd har skapats för att öka samarbetet och dialogen mellan krögarna och berörda myndigheter. Rådet sammanträder flera gånger per år.

Inre tillsyn innebär att kommunen arbetar med att granska om den som har serveringstillstånd fortfarande uppfyller alkohollagens krav på personlig och ekonomisk lämplighet. I Sundbyberg sker det med hjälp av kreditupplysnings-tjänster och andra myndigheter såsom Kronofogdemyndigheten och Polismyndigheten. Vid den inre tillsynen kontrolleras även tillståndshavares marknadsföring på Internet och annan media.

Yttre tillsyn är då kommunen besöker serveringsstället under pågående verksamhet, framför allt under kvällar och nätter för att kontrollera att verksamheten bedrivs i enlighet med lagen. Den yttre tillsynen av serveringsställen sköts främst av kommunens alkoholhandläggare och Polismyndigheten. Andra myndigheter som kan delta vid en samordnad tillsyn är Länsstyrelsen, Skatteverket, Stockholms brandförsvaret och Tullverket. Varje tillståndshavare får minst ett tillsynsbesök per år. Restauranger med serveringstid efter klockan 01:00 besöksminst fyra gånger per år. För tillsynen upprättas årligen en särskild tillsynsplan som ska meddelas Länsstyrelsen.

Vid tillsynsbesök kontrolleras i huvudsak följande

- Ordning
- Nykterhet
- Brandskydd
- Tillhandahållande av lagad mat
- Tillhandahållande av alkoholfria alternativ
- Marknadsföring av alkoholdryck
- Närvaro av serveringsansvarig personal
- Förekomst av narkotika på serveringsstället
- Servering av alkoholdryck till minderåriga

Försäljningen av folköl

Enligt 5 kap. 5 § alkohollagen ska den som bedriver detaljhandel med folköl anmäla verksamheten till den kommun där försäljningen sker. Försäljning får inte påbörjas förrän anmälan har gjorts. Den som bedriver detaljhandel med folköl ska utöva särskild kontroll (egenkontroll) över försäljningen och svara för att personalen har erforderliga kunskaper om vad som gäller för försäljningen. För egenkontrollen ska det finnas ett särskilt program. Om lokalen har serveringstillstånd behöver någon anmälan inte göras till kommunen. Försäljningen omfattas då av serveringstillståndet.

Riktlinje

- I Sundbyberg får de som anmäler försäljning av folköl en särskild informationspärm tillsammans med ett registreringsbevis. Av registreringsbeviset framgår vem som anmält försäljningen och i vilken lokal försäljningen sker. I informationspärmen finns utöver registreringsbeviset försäljningsställets egenkontrollprogram samt informationsfoldrarna Sälja folköl i Sundbyberg. Informationspärmen distribueras digitalt efter det att anmälan har registrerats hos kommunen. Informationspärmen distribueras digitalt.
- Den som säljer folköl ska ha ett egenkontrollprogram och ansvarar för att personalen har kunskaper om vad som gäller för försäljningen.
- I Sundbybergs stad genomförs årligen kontrollköp av folköl. Kontrollköpen omfattar samtliga anmälda försäljningsställen. Vid kontrollköpet testas om försäljningsstället kontrollerar åldern i samband med försäljning. Enligt respektive lag ska den som säljer varan förvissa sig om att mottagen fyllt 18 år. Kontrollköpet innebär att en ungdom som fyllt 18 år men ser ung ut provar att köpa folköl utan att visa legitimation. Resultatet från kontrollköpet meddelas handlaren så snart som möjligt. En sammanställning av kontrollköpen görs årligen. Sammanställningen meddelas nämnden.